

FÁBIÁN Gabriella

LELKISÉGI MOZGALMAK A SZÉKELYUDVARHELYI FŐESPERESI KERÜLETBEN¹

A tanulmány három lelkiségi mozgalom² egy-egy székelyföldi közösségét szeretné röviden bemutatni.³ Mindhárom a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség székelyudvarhelyi főesperesi kerületében működik.

A bevezető részben igyekszem fölvázolni, milyen lehetőségek birtokában próbáltam egy kiindulási ípet alkotni a Gyulafehérvári Főegyházmegye 1989 után kibontakozó vallási közösségeiről⁴, és milyen eredményekhez jutottam. Majd a három kiragadott példán keresztül próbálok rávilágítani a vallási megújulás itt tapasztalható részjelenségeire.

Az 1989-es politikai változások után több összeírás is született az Erdélyben működő római katolikus vallási közösségekről. Az első tíz év próbálkozásairól és eredményeiről Gagy József számolt be 2010-ben megjelent tanulmánykötetében⁵. A Gyulafehérvári Főegyházmegye lelkiségi mozgalmairól az utóbbi tíz évben jelenlegi ismereteim szerint három nagyobb összefoglalás született. A kolozsvári Babeş-Bólyai Tudományegyetem Római Katolikus Teológia Karán 2005-ben⁶ és 2006-ban⁷ készült szakdolgozatok, valamint György Balázs,⁸ gyergyószárhegyi plébános összegzése. Máthé Zsuzsanna 28⁹ „csoportosulás” bemutatására vállalkozott.¹⁰ Négy nemzetközi elterjedésű mozgalmat (Cursillo, Fokoláre, Hit és Fény, Katolikus Karizmatikus Megújulás) részletesen tárgyal. A többit rövidebben, elsődleges feladatuk szerinti felosztásban ismerteti: imaközösségek¹¹, szociális tevé-

¹ A szerző az MTA-SZTE Vallási Kultúrkutató Csoport munkatársa.

² A hagyományostól eltérő, a megújulást közvetítő vallási csoportokat értem alatta.

³ A több évre tervezett, a 19-21. századi székelyföldi vallási megújulás egyes jelenségeinek vizsgálatát felvállaló kutatás első lépésben a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség székelyföldi kerületeiben működő vallási közösségek feltérképezésére irányulna. Jelenleg a székelyudvarhelyi főesperesi kerület felmérésén dolgozom.

⁴ A kifejezést szélesebb értelemben, a hagyományos és a megújulást kereső lelkiségi csoportok összefoglaló megnevezésére használom.

⁵ GAGYI 2010. 202-203.

⁶ A szakdolgozatra GYÖRGY Balázs hívta fel a figyelmemet, de még nem sikerült hozzájutni.

⁷ MÁTHÉ 2006. Ennek létezéséről is György Balázs tájékoztatott. Ezúton szeretnék köszönetet mondani a szerzőnek, hogy szakdolgozatát ismeretlenül is a rendelkezésemre bocsátotta.

⁸ GYÖRGY 2009. Ezúton szeretném megköszönni György Baláznak, hogy kéziratát hozzáférhetővé tette számomra.

⁹ Kiválasztásukkor három, általa kiválasztott kritériumot tartott szem előtt: egyház, közösség, ima. MÁTHÉ 2008. 19.

¹⁰ A csoportosulások tevékenysége, célja, felépítése mellett a tisztségviselőikről, tagjaikról, egyházmegyei elterjedésükről is tájékozódhatunk, de mindegyikről csak az adott közösség tárgyalása közben, így több időt vesz igénybe ezeknek az adatoknak az összegzése.

¹¹ 1. Engesztelő imacsoportok, 2. Ferences Világi Rend, 3. Jézus Barátai Imaközösség, 4. Jézus Szíve Családok, 5. Mária Légió, 6. Rózsafüzér társulatok

kenységet folytató¹², papi és szerzetesi hivatásokat támogató¹³, keresztény családot támogató¹⁴, gyerekek és fiatalok nevelését megcélzó¹⁵ és sajátos működési területet felvállaló¹⁶ „csoportosulások”. A Gyulafehérvári Pasztorációs Iroda Lelkiségi mozgalmakkal foglalkozó munkacsoportjának felelőse 2009-ben 31 „lelkiségi mozgalom, közösség, csoportosulás, egyesület” működését említi az egyházmegyében.¹⁷ A két áttekintés egyike sem tartalmaz összesített vagy összehasonlított adatokat, így az összegzést külön el kell végezni. A tanulmány megírásáig a megalakulásukra vonatkozó adatokat sikerült értelmezhetően összesíteni. A lovagrendek tárgyalásától eltekintve a 30 vallási közösségről elmondható, hogy hat¹⁸ régebbi hagyományokkal rendelkezik, négy¹⁹ már az 1989-es politikai változások előtt, tizennégy²⁰ 1990-2000 között, hat²¹ 2000-2004 között kezdett terjedni az egyházmegyében. Többségük világszerte, vagy több országban elterjedt mozgalom, lelkiség helyi képviselői, a Jézus Barátai Imaközösség, a Szeretet Város és a Mustármag - Kairos közösség viszont az egyházmegyében született. A rendelkezésünkre álló adatok alapján úgy tűnik, hogy a kezdeményezések leginkább Székelyföld városaiból, indultak (Csíkszereda, Gyergyó, Sepsiszentgyörgy, Marosvásárhely), de két esetben ugyancsak itteni falvakra is van példa (Madéfalva, Zetelaka). Legtöbb esetben magyarországi közvetítéssel terjedtek el. Így sok esetben a magyarországi szervezeten keresztül tartoznak a nemzetközihez. De vannak, amelyek a romániai szervezet részei, mint például a Kolping, Páli Szent Vince Társaság, Romániai Katolikus Nőszövetség, Romániai Magyar Cserkészszövetség. Ökumenikus törekvései leginkább a Fokolárenak, a Hit és Fénynek vannak, de többen is nyitottak a más felekezetűekkel szemben. A Taizé pedig kimondottan ökumenikus közösség. A legnagyobb nyilvántartott tagsággal a Romániai Magyar Cserkészszövetség (2500), a Cursillo (1300) és a Kolping Szövetség (1209) rendelkezik. De a legelterjedtebb vallási közösségek még napjainkban is a Rózsafüzér társulatok.²²

¹² 1. JOC – Keresztény Ifjómunkás Mozgalom, 2. KALOT, 3. Kamilliánus Család, 4. Katolikus Férfiak Szövetsége, 5. Kolping, 6. Páli Szent Vince Társaság, 7. Római Katolikus Nőszövetség

¹³ 1. Máriás Papi Mozgalom, 2. Serra

¹⁴ 1. Együtt Nagyasszonyunk Dicsőségére, 2. Házás Hétvége

¹⁵ 1. Romániai Magyar Cserkészszövetség, 2. Szeretet Város

¹⁶ 1. Háló, 2. Katolikus Magyar Bibliatársulat, 3. Mustármag - Kairos közösség, 4. Neokatekumenális út, 5. Taizé

¹⁷ A szakdolgozatban bemutatott csoportosulások mellett még a Schönstatt Családmozgalom és a lovagrendek egyházmegyei jelenlétét is említi. Az Élet a Lélekben, amiről Máthé Zsuzsanna a Karizmatikus Megújulási Mozgalom tárgyalása végén tesz említést, nála külön csoportként jelenik meg. Összegzése első felében adatlapokat közöl a közösségekről, de eltérő részletességgel, és nem mindegyikről. A második részben a mozgalmak, lelkiségek ismertetésénél többnyire az említett szakdolgozatok szerzőit idézi.

¹⁸ Ferences Világi Rend, Rózsafüzér társulatok, KALOT, Kolping, Római Katolikus Nőszövetség és a Romániai Magyar Cserkészszövetség

¹⁹ Fokoláre, Engesztelő imacsoportok, Szeretet Város, Taizé

²⁰ Cursillo, Hit és Fény, Katolikus Karizmatikus Megújulás, Élet a Lélekben, Jézus Szíve Családok, Kamilliánus Család, Páli Szent Vince Társaság, Máriás Papi Mozgalom, Serra, Együtt Nagyasszonyunk Dicsőségére, HÁLÓ, Katolikus Magyar Bibliatársulat, Mustármag - Kairos közösség, Neokatekumenális út

²¹ Jézus Barátai Imaközösség, Mária Légió, JOC – Keresztény Ifjómunkás Mozgalom, Katolikus Férfiak Szövetsége, Házás Hétvége, Schönstatt Családmozgalom

²² Máthé Zsuzsanna feltételezése, amit eddigi kutatási tapasztalataimmal csak megerősíteni tudok.

Gagy József az ismertetett felmérések eredményeiről inkább néhány példát és a területi megoszlás összesített adatait elemzi, így érdemlegesen nem lehet az utóbb készült felmérésekkel összehasonlítani, ezek részletesebb ismeretére volna szükség.²³ A Tomka Miklós²⁴ által megjelölt tíz²⁵ legismertebb magyarországi megújulási mozgalom közül nyolc a Gyulafehérvári Főegyházmegyében is jelen van. Az eddigi ismereteim szerint két Magyarországon létrejött vallási közösség, a Regnum Marianum és a Bokor nem talált követőkre.

A továbbiakban három 2008-2009-ben létrejött közösséget szeretnék bemutatni a székelyudvarhelyi főesperesi kerületből.

1. Katolikus Karizmatikus Megújulási Mozgalom

A Karizmatikus Megújulás nemcsak a Katolikus Egyházban jelentkező mozgalom, hanem közel ugyanabban az időben, több egyházban, egyházjellegű közösségekben is jelentkezett.²⁶ A Katolikus Egyházban a kezdetek az Amerikai Egyesült Államokba vezetnek vissza, ahol az 1960-as évek végén egy egyetemi hallgatókból és tanáraikból álló csoport megtapasztalta, hogy a Lélek adományai, a karizmák még ma is léteznek, és részesedtek a „pünkösdi tapasztalatban”.²⁷ Azóta világszerte elterjedt, és közel 150 országban kb. 80 millió ember tapasztalta meg a Szentlélek kiáradását.²⁸

A mozgalom leginkább közösségi jellegű. Közös alkalmakon szabad imában kéri a Szentlélek kiáradását és a karizmákat. Hangsúlyos a magasztaló, dicsérő ima. Vannak, akik elnyerik a gyógyítás karizmáját is, és kézzel a gyógyítanak. Összejöveteleiken tanúságot is tesznek a személyes isteni tapasztalataikról. Országos és nemzetközi szervezeteik vannak, amelyek rendszeresen nagy imaalkalmakat szerveznek. Az egyházi elöljárók közül többen is támogatják a mozgalmat.²⁹

Erdélyben az 1990-es évektől magyarországi közvetítéssel vált ismertté. Inkább a nagyobb városokban (Nagyvárad, Marosvásárhely, Csíkszereda, Gyergyószentmiklós) jöttek létre kisközösségek.³⁰ 2004-ben hivatalosan is megalakult az Erdélyi Katolikus Karizmatikus Mozgalom (EKKM), illetve annak Erdélyi Tanácsa (EKKM), amely akkor 14 imacsoportot foglalt magába.³¹ 2005-ben nyerte el jogi személyiségét, és 2006-ban megkapta a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség jóváhagyását is.³²

²³ A felméréseket próbáltam felkutatni, egyikhez sem sikerült hozzáférni. A Venczel József Vallás-szociológiai Kutatóközpontban őrzött adatok sajnos azóta megsemmisültek. Fejes Ildikó és Gagy József írásbeli tájékoztatásai alapján, amit ezúton is köszönök nekik.

²⁴ TOMKA 2008. 152-157.

²⁵ Katolikus Karizmatikus Megújulás, Taizéi Közösség, Regnum Marianum, Fokoláre Mozgalom, Neokatekumenális Út, Cursillo, Magyar Schönstatt Családok, Házás Héttvége, Hit és Fény, Bokor

²⁶ MÁTHÉ 2006. 48.

²⁷ MÁTHÉ 2006. 48-49.

²⁸ HORÁNSZKY 2006. 59.

²⁹ SÖVEGES 1993. 360.

³⁰ GYÖRGY 2009. 7.

³¹ MÁTHÉ 2006. 53.

³² GYÖRGY 2009. 7.

A mozgalomnak bárki lehet tagja, aki a keresztény élete mélyebb megélésére törekszik és nyitott a megújulásra. Alapvetően a Katolikus Egyház tanítását vallják és adják tovább, de nyitottak más felekezetű keresztények irányában is. A tagok általában hetente egyszer találkoznak, az együttlétek felépítése közösségenként változik, a dicsőítés és a tanítás általában része, de ezen kívül van ahol a kicsoportos beszélgetésekre és szentségimádásra is sor kerül. Erdélyi szinten kétszer van nagytalálkozó, tavasszal és ősszel. A tavaszi inkább a vezetőknek szervezett lelkigyakorlat. Az őszi nagyobb méretű, amelyen nemcsak a közösségeik, hanem az érdeklődők is részt vehetnek. Székhelyük Gyergyószentmiklóson van. Az EMMK tanácsnak van lelkipásztori felelőse, amit egyházi személy tölt be, laikus vezetője, továbbá ifjúsági, anyagi és evangelizációs felelőse, valamint egy titkára.³³

A szervezet tanácsa három nagyobb csoportba osztotta közösségeit, a nyugat-, közép- és kelet-erdélyi régióba. A 14 helységben, 600-700 közötti követőjük van, akik 17 csoportot alkotnak. Legtöbb közösségnek külön neve van. Ezek közül 13 működik a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség területén, ezek közül 3 (Székelyudvarhely, Szentegyháza, Szováta) a székelyudvarhelyi főesperesi kerületben.³⁴ A három közösség közül a szovátaikat vizsgáltam, így a továbbiakban ennek rövid bemutatására vállalkoznék.

1.1. A szováta Siloe közösség

Szováta 2008-ban alakult a kisközösség, vezetőjük szorgalmazására, aki egyetlen éve alatt a katolikus karizmatikus megújuláshoz tartozó kolozsvári Mécses közösség tagjaként tapasztalta meg, hogy mennyire „nagy áldás” az életében a „közösségiség”. Visszakerülve szülővárosába szükségét érezte hasonlót létrehozni. Szováta már többekben megfogalmazódott a megújulás utáni vágy, a keresztény élet mélyebb megélése³⁵ iránti igény, így nem volt annyira nehéz dolga kezdeményezni. Elindulásukat a marosvásárhelyi Magvető közösség segítette, akinek a vezetője szováta származású. Eleinte nem kötelezték el magukat egyetlen lelkiségnek sem, a „Háló egy kis bogaként” működtek. 2010-ben nyitottak a karizmatikusok fele, az EKKM egyesületnél, mint érdeklődő közösség vannak nyilvántartva. 2010 nyarán névadó ünnepség keretében hivatalos nevük is lett, Siloe - „küldött”, ami véleményük szerint találóan kifejezi közösségük feladatát, célját, életpéldájukkal bizonyítani, hogy még ma is lehet hiteles keresztény életet élni. Régebben minden hét csütörtökén tartották összejöveteleiket, de mivel változó a helyszín, ezért az időpont is módosul a lehetőségek függvényében. Ezek az alkalmak nem zártkörűek, minden érdeklődő részt vehet ezeken nemre, korra, felekezetre való tekintet nélkül. Meghívással ők is kezdeményeznek, de az idegenek fele is nyitottak. Változó a részvételi arány (4-12 személy) az összejöveteleiken. Elindulásuk elején saját igényeik szerint, irányítás nélkül határozták meg összejöveteleik témakörét. A közösség vezetője és helyettese által elvégzett

³³ MÁTHÉ 2006. 53-55.

³⁴ A honlapjukról (<http://www.ekkm.ro/>) származó adatok segítségével tettem megállapításaimat.

³⁵ Többben is rózsafüzér társulati tagok, de ezek, saját megfogalmazásukkal élve „nem összejáró” közösségek.

csoportvezetői kurzus után hozzájutottak egy tanítványképzési anyaghoz, így 2010-ben leginkább az abban szereplő tanítások bemutatására fektették a nagyobb hangsúlyt. Nem és korosztály tekintetében vegyes a közösség, középkorúak és a nők túlréprezentáltsága figyelhető meg. Egy esetben mindkét házastárs, egy másik esetben a teljes család (1 hajadon lány és szülei) tagja a csoportnak. Sokuknak a hitben való megerősödést és elmélyülést, valamint a közösség iránti igény kialakulását a Fülöp kurzus³⁶ elvégzése segítette. Az egyház által szervezett szentségimádásokon külön órát vállalnak, de a plébániatemplomban évente egyszer-kétszer külön is szerveznek szentségimádást. Ezek a lehetőségek számukra a helyi egyház közösségük iránti igényét fejezik ki. Csoportjukat második családjuknak tekintik. Igyekeznek a mindennapokban is közösségként működni, egymásra odafigyelni, egymást segíteni, családjaikkal együtt közös programokat (kirándulás, kosaras farsangi bál, stb.) szervezni. Ahogy egyikük fogalmaz: „Egy-más életének a része vagyunk.” Annál nehezebb feladat, egyszerűen a hit átadása a családban, és ennél még bonyolultabb a megújulás elfogadtatása és közös megélése otthonaikban. Leginkább azoknak sikerül, akik családtagjaikkal együtt vannak jelen a közösségben, vagy mély keresztény családi életet élnek, vagy mindkét házastárs részéről kialakul az igény. Másképpen ezt nagyon nehéz kialakítani, a közösség tagjai közül vannak, akik már nem is törekszenek erre, hiábavalónak látják az ellentéteket szülő próbálkozások megismétlését.

2. Mária Légió

A Mária Légiót Frank Duff alapította 1921-ben, Írországbán, Dublinban. Elnevezése a római légiósok hűségére fegyelmeztségére és kitartására utal. Szervezeti egységeik latin elnevezéseit is tőlük kölcsönözték.³⁷ Magyarországon a kezdetek a II. világháború előtti időszakra nyúlnak vissza, az 1990-es évek elején éledt újjá.³⁸

2000 óta létezik Erdélyben, mint vallásos szervezet. Ugyancsak magyarországi közvetítéssel terjedt el, mint az Erdélyi Karizmatikus Megújulási Mozgalom. Központja Csíkszeredában van. A magyarországi, illetve osztrák szervezeteken keresztül kötődik az írországi központhoz, és a központi testülethez a Conciliumhoz. Legkisebb szervezeti egysége a Praesidium, ezek vezető testülete a Curia. A Gyulafehérvári Főegyházmegyében 2 Curia működik, az egyik Csíkszereda és Gyergyószentmiklós körzete, a másik Székelyudvarhely és környéke, amelyekben összesen 345 tagot tartanak nyilván.³⁹ A székelyudvarhelyi Curianak jelenleg 11 Praesidiuma van.

Minden új Mária Légió egy már működő segítségével jöhet létre, működésükhöz a helyi plébános engedélye szükséges, akit elsődleges feladatuk segíteni.

³⁶ A marosvásárhelyi Regnum Christi alapítvány által szervezett lelkigyakorlatok. Máthé Zsuzsanna világit rá arra a kérdésfelvetésre, hogy a Katolikus Karizmatikus Megújulás által meghirdetett kurzusok mennyire tekinthetők a szervezet saját kezdeményezéseinek. MÁTHÉ 2006. 56.

³⁷ <http://lexikon.katolikus.hu/M/M%C3%A1ria%20L%C3%A9gi%C3%B3.html>

³⁸ HORÁNSZKY 2006. 78.

³⁹ MÁTHÉ 2006. 65.

Tagja lehet bárki, aki egyházilag rendezett életet él és az imádkozás mellett elhivatott az apostolkodásra is.⁴⁰

Először tagjelölt lesz a belépni kívánó személy, erre külön engedélyt kell kérnie a Légió elöljáróitól, majd három hónapos próbaidő sikeres kiállása után teheti le a fogadalmat.⁴¹ Minden Praesidiumnak van egy lelki vezetője, akit a plébános vagy a püspök nevez ki, vannak világi tisztségviselői, akiket a Curia nevez ki: elnök, alelnök, írnok és pénztáros, ők képviselik a közösséget a vezető testület előtt.⁴² Minden közösségnek saját elnevezése van, amely Mária életének valamely eseményére utal.⁴³ Kétféle tagság létezik, az aktív és a segítő. Az utóbbiak háttérimádkozással segítik az aktív tagok munkáját, a Tessera⁴⁴ napi elimádkozásával. Az aktív tagok a napi imakötelezettségeik mellett felvállalják a napi szentmise látogatást és áldozást, valamint a rendszeres apostoli munkát. Hetente egyszer találkoznak, és a világszerte azonos szabályzatnak megfelelően tartják meg összejövetelüket, amiről minden alkalommal jegyzőkönyvet vezetnek, hogy a közösség tevékenysége nyomon követhető legyen.⁴⁵ A találkozási hely berendezése és az ülésrend is egységesen van meghatározva. Az összejövetelt pontos időben,⁴⁶ a Szentlélek segítségül hívásával kezdik, majd öt tized rózsafüzéért⁴⁷ végeznek úgy, hogy az első, harmadik és ötödik tizedet a lelki vezető, a másodikat és a negyediket a tagok imádkozzák elő. Ezt követi a lelki olvasmány, majd az előző összejövetel jegyzőkönyvének felolvasása. Minden hónapban egy alkalommal a „rendszeres oktatás” is felolvasásra kerül, amellyel emlékeztetik a légióist felvállalt kötelezettségeire. Majd a pénztáros pénzügyi jelentése, a tagok beszámolója, a Catena Legionis⁴⁸ imádkozása, az Allocutio⁴⁹, majd a titkos perselyezés⁵⁰ és az összejövetel befejezése következik.⁵¹

A szervezet fő ünnepe az Acies⁵², amit minden évben március 25-én, Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepén, vagy annak környékén a légiósok fogadalmújítása⁵³ érdekében, lehetőleg templomban kell megszervezni.⁵⁴

⁴⁰ HORÁNSZKY 2006. 78.

⁴¹ MLK 1998. 92.

⁴² MLK 1998. 97.

⁴³ <http://lexikon.katolikus.hu/M/M%C3%A1ria%20L%C3%A9gi%C3%B3.html>

⁴⁴ Annak az imalapnak a neve, ami a légiós napi imádságait tartalmazza, az előlapján a Légió képe látható. MLK. 169-170.

⁴⁵ HORÁNSZKY 2006. 78-79.

⁴⁶ A szabályzat szerint, az elkészülő légiósnak térdelve és csendben kell elvégeznie a bevető szakasz imáit, a Tessera-t.

⁴⁷ A légiósok életében fontos szerepet tulajdonítanak a rózsafüzér imádkozásának, ezért ösztönzik őket, hogy legyenek rózsafüzér társulati tagok is.

⁴⁸ A napi imádságsorozat egy része, fő eleme a Magnificat.

⁴⁹ A Mária Légió kézikönyv magyarázatát nevezik így, a római légióban a hadvezér katonáihoz intézett beszédet jelentette. MLK 1998. 133.

⁵⁰ A pénzügyítés miatt nem szabad megszakítani az összejövetelt, észrevétlenül és tapintatosan kell lebonyolítani. A perselybe mindenkinek bele kell nyúlania attól függetlenül, hogy adakozik vagy sem. MLK 1998. 134.

⁵¹ MLK 1998. 123-135.

⁵² A latin kifejezés csatarendbe sorakozott sereget jelent.

⁵³ Melyben újra megvallják Mária iránti hűségüket.

⁵⁴ MLK 1998. 194-195.

2.1. A zetelaki Hajnali Szép Csillag Praesidium

Zetelakán két Mária Légiós csoport működik. Az általam vizsgált közösség a későbbi, amely 2009-ben alakult, eleinte 12 jelölttel működött, akik a következő év februárjában a zetelaki templomban tettek fogadalmat. Jelenleg 14 aktív, vagy, ahogy ők fogalmazznak „állandó” tagja van a közösségnek. Mind asszonyok, ketten közülük 50-60, nyolcan 60-70, négyen 70-80 év közöttiek. Az összejöveleteken általában két hajdon lány is részt vesz, ők még nem tették le a fogadalmat. A Hajnali Szép Csillag nevet viselő Praesidium minden szerdán tartja másfél órás összejöveleteit a közösség alelnöke lakásán kialakított imateremben. Korábban egy idősebb tag lakásán találkoztak, annak elhalálása után végzik a mostani helyszínen. A légiós oltárt az előírásoknak megfelelően készítették el,⁵⁵ összejöveleteit is az előírt szertartásrend szerint végzik. Pontosan kezdik az ülést, aki késik, az térdelve végzi a bevezető imádságot. Nincs lelki vezetője a közösségnek, így a lelki olvasmányt és az Allocutio-t az elnök vagy az alelnök olvassa fel. A jegyzőkönyvvezetés először ellenérzést váltott ki belőlük, egyesekben az egykori KISZ⁵⁶ gyűlések hangulatát elevenítette fel. Apostolkodásuk egyházi feladatok vállalásából, betegek látogatásából, rászorulóknak segítségéből, imádkozási alkalmak levezetésének felvállalásából áll. Habár kissé szokatlan feladat számukra, toborzással is foglalkoznak. Fogadalom megújításukat minden évben Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe körül a székelyudvarhelyi Szent Miklós templomban szokta megrendezni a Curia. Ilyenkor a légiósokat az a kiváltság éri, hogy két szín alatt áldozhatnak. Általában agapé zárja az ünnepséget.

3. Szent Mónika imaközösség

A Szent Mónikáról⁵⁷, Szent Ágoston édesanyjáról elnevezett vallási közösség Madridban alakult, amely 1987-ben kapott egyházi jóváhagyást.⁵⁸ Tagjaik naponta imádkoznak saját gyermekeik és minden gyermek hitéért, és hetente egyszer templomban is, ha lehet kitett oltáriszentség előtt. Magyarországon 1992. augusztus 27-én, Szent Mónika emléknapján, Kalocsán jött létre az első közösség. 2005-ben Erdő Péter bíboros elfogadta az általuk felkínált fővédnökségi tisztséget.⁵⁹ Napjainkra Magyarországon is egyre nagyobb mértékben elterjedt⁶⁰, 1994-től évente két országos találkozót is szerveznek. Székelyföldön eddigi ismereteink szerint Székelyudvarhelyen történtek nagyobb mértékű próbálkozások az édesanyák példaképéről és védőszentjéről elnevezett imaközösség elterjesztésére.

⁵⁵ A „Legio Mariae” hímzett feliratú, fehér abrosszal letakart asztalon a Szeplőtelen Fogantatás porcelán szobor, két virágváza, két gyertyatartó és a Vexillum, a Légió fémből készült zászlaja kapott elhelyezést. Az utóbbi csak a Conciliumtól szerezhető be, mert jogvédelem illeti. MLK 1998. 171.

⁵⁶ Romániai Kommunista Ifjúsági Szövetség

⁵⁷ Szent Mónika tiszteletét felvállaló, az anyaság és a család jelentőségét hangsúlyozó társulatok a barokk korban is működtek Magyarországon. <http://lexikon.katolikus.hu/M/M%C3%B3nika.html>

⁵⁸ KEREKES 2002. 20-21.

⁵⁹ <http://www.szentmonika.hu/?q=node/11>

⁶⁰ A közösségekről interneten is jól lehet tájékozódni.

3.1. A székelyudvarhelyi Szent Mónika imaközösség

2008 óta egy helybeli, több lelkeség életében is vezető szerepet vállaló asszony szorgalmazására kezdtek el többen is a Szent Mónika imáját napi rendszerességgel végezni. A Mária Rádió⁶¹, valamint a város és a környező falvak plébániáin elhelyezett szórólapok segítségével próbálták minél több édesanyával megismertetni. Az imaközösség nem tartja nyilván a tagjait. Elindítója, és egyben vezetője úgy véli, hogy sok édesanyát elijesztene a regisztrálás. Bárki tagja lehet, az imavégzés felvállalásával válik tulajdonképpen a közösség tagjává, de ezt bármikor abbahagyhatja, és bármikor újra is kezdheti, ha szükségét érzi. Feltehetjük a kérdést, hogy mennyire tekinthetők közösségnek, ha sok esetben a tagjai nem is ismerik egymást. Becslések alapján Székelyudvarhely vonzáskörzetében számuk jelenleg 500-nál is több. Szentségimádással egybekötött imaóráikat a székelyudvarhelyi Kis Szent Teréz templomban tartják minden szerdán és augusztus 27-én, Szent Mónika ünnepén, ahol gyermekeikért, unokáikért fohászkoznak. 2010 óta a Székely Kálvárián minden hónap első pénteken a családokért végzett keresztúti ájtatosság⁶² megszervezésében és irányításában is vezető szerepet töltenek be. A Székelyudvarhely közelében, a Mál tetőn fekvő Ugron kápolnához⁶³ vezető keresztút a területet birtokló nemesi család⁶⁴ készítette a Gyulafehérvári Római Katolikus Egyházmegye fennállásának 1000. éves évfordulójára, amellyel „a székely nép szenvedésének”⁶⁵ szeretnének emléket állítani. A nagyméretű kőtömbökből faragott stációk feliratai Jézus és a székelység szenvedéstörténetét kívánja párhuzamba állítani. A krisztusi kínszenvedés magyar nyelven és székely rovásírással is feltüntetett egyszavas megfogalmazásai mellett szereplő évszámok a székely történelem tragikus eseményeire utalnak.⁶⁶ A magyar nemzet és Krisztus kínszenvedésének párhuzamba állításának egy másik példája Lengyel Ágnes⁶⁷ kutatásaiból ismert.⁶⁸

⁶¹ A lelkeség elindítója eleinte néhány alkalommal meghívottja, majd 2012. január-augusztus időszakában műsorvezetője volt a Mária Rádióknak. 2013 áprilisától újra műsort vezet, minden második hétfőn, reggel fél kilenc és kilenc között hallgatható a „Szent Mónika nyomában” című műsor.

⁶² A „Jézus Keresztútja a Családban” elnevezésű keresztúti ájtatosság a család vonatkozásában elmélkedő imádság, amely egy 15. stációt is tartalmaz, amiben Jézus feltámadására emlékeznek.

⁶³ A család temetkezési kápolnája 1890-ben épült Ugron Lázár végakarátának megfelelően. VOFKORI 1998. 394.

⁶⁴ Az Ugron család az egyik legősibb székely család, gyökerei egészen az Árpád-korig vezethetők vissza. Udvarhelyszék falvaiban voltak a legjelentősebb birtokaik. A család egyik ága a 19. századra szerezte meg a fútiágon kihalt Szombatfalviak birtokát. BICSOK - ORBÁN 2011. 548-550.

⁶⁵ <http://www.ugronalapitvany.ro/in/kalvaria.html>

⁶⁶ I. *Itélet* - 1241-1242 (Tatárjárás). II. *Megterhelve* - 1526 (Mohács). III. *Megbotlás* - 1562 (Székely Támadt-Székely Bánja). IV. *Találkozás* - 1596 („Véres farsang”). V. *Segítség* - 1690 (Az erdélyi fejedelemség megszűnése). VI. *Együttérzés* - 1711 (A székely hadrendszer megszüntetése). VII. *Felbukva* - 1764 (Madéfalvi veszedelem). VIII. *Vigasztalás* - 1849 (Nyerges-tetői csata). IX. *Összeomlás* - 1916 (Betörés Erdélybe). X. *Megfosztás* - 1920 (Trianoni békediktátum). XI. *Megfeszítés* - 1944 (Úz - völgyi csata). XII. *Elhagyatva* - 1947 - (Párizsi békeszerződés). XIII. *Gyászban* - 1956 (Forradalom), XIV. *Sírban* - 2004 (Népszavazás).

⁶⁷ LENGYEL 2007.

⁶⁸ A Balassagyarmat üdülőövezetében kialakított „magyar keresztút” egy sajátos történelmi szemléletben fogalmazódott. Őt történelmi eseményt (1241-1242, 1526, 1920, 1956 és 2004) mindkét kálvária tervezője fontosnak tartott megjeleníteni, de más-más stációval mellérendelésével.

A székelyudvarhelyi Szent Mónika imaközösség 2012-ben egy missziós feladatra is vállalkozott, amire találunk példát a magyarországi⁶⁹ közösségekben is. Az emlékünnepe napján, augusztus 27-én kérésükre abortuszmentes napot tartottak a Székelyudvarhelyi Városi Kórházban.

Összefoglalás

A tanulmány elején bemutatott összegzésekből kiderül, hogy a Gyulafehérvári Római Katolikus Érsekség területén az utóbbi 20 évben jelentkező vallási közösségek sokfélék, több fajta közösségi igénynek próbálnak megfelelni. Találkozunk többféle korosztályt, mindkét nemet, családokat, egyházi személyeket megszólító, valamint apostolkodást, lelki elmélyülést felkínáló és az életszentségre törekvő csoportokkal. Legtöbbjük az 1990-2000 közötti időszakban terjedt el. Többnyire nemzetközi szervezetek helyi képviselői, de sajátosan egyházmegyei kezdeményezéssel is lehet találkozni. A székelyudvarhelyi főesperesi kerületből kiragadott példák a közelmúltban született közösségek, melyek bemutatásával néhány részjelenségre tudunk rávilágítani. A zetelaki és a szovátai közös vonása, hogy életpéldájukkal a hiteles kereszténység értékeire szeretnék felhívni a figyelmet, csak más-más módszerekkel, a Szentlélek megtapasztalásával, vagy a hagyományos vallásgyakorlat egy elkötelezettebb, szigorú szabályrendszerbe illesztett újabb formájával. A székelyudvarhelyi kezdeményezés a keresztény édesanyákért és családokért folytatott misszió egyik egyedi példája a kerületnek. A bemutatott esetek és az eddig végzett kutatások tükrében az utóbbi évek legnagyobb változását az egyházi képviselők egyre nagyobb mértékű pozitív hozzáállásában és a vallási közösségek egyházmegye szintű megszervezésében és központosításában látom.

Irodalom

A Mária Légió kézikönyve (MLK). Budapest, 1998

BICSOK Zoltán - ORBÁN Zsolt

2011 „*Isten segedelmével udvaromat megépítettem...*” Történelmi családok kastélyai Erdélyben. Gutenberg, Csíkszereda.

GAGYI József

2010 *Amire vágyunk, amitől félünk, amit remélünk*. Mentor, Marosvásárhely.

GYÖRGY Balázs

2009 *Lelkiségi mozgalmak, közösségek, csoportosulások, egyesületek a Gyulafehérvári Főegyházmegyében*. (kézirat)

HORÁNSZKY Anna szerk.

2006 *Lelkiségi mozgalmak a magyar katolikus egyházban*. Országos Lelkipásztori Intézet, Budapest.

⁶⁹ Példaként a soproni Szent György plébánia Szent Mónika imaközösségét említeném. <http://www.domsopron.hu/content/szent-monika-imakozosseg>

KERÉKES József szerk.

2002 *Az édesanyák példaképe Szent Mónika*. Kerekes Kegytárgy Kereskedés, Budapest.

LENGYEL Ágnes

2007 „Magyar keresztút” - a népi történet szemlélet sajátos megnyilvánulása napjainkban (Balassagyarmat - Nyírjes), in: SZEMERKÉNYI Ágnes szerk. *Folklor és történelem*. Akadémia, Budapest, 390-403.

MÁTHÉ Zsuzsanna

2006 Világi Hívek csoportosulásai a Gyulafehérvári Főegyházmezejében. Szakdolgozat, kézirat. BBTE Római Katolikus Teológia Kar, Kolozsvár.

SÖVEGES Dávid

1993 *Fejezetek a lelkiség történetéből*. Szent Gellért Hittudományi Főiskola, Panonhalma.

TOMKA Ferenc

2008 *Lelkipásztori teológia és az új evangelizáció*. Egyházunk helyzete és küldetése a harmadik évezred elején. Szent István Társulat, Budapest.

VÓFKORI László

1998 *Székelyföld útikönyve I*. Aranyosszék, Marosszék, Udvarhelyszék. Cartographia, Budapest.

FÁBIÁN, Gabriella

SPIRITUAL MOVEMENTS IN THE SZÉKELYUDVARHELY ARCHDEACONRY

The study presents briefly three communities of seklar spirituality movement (Catholic Charismatic Renewal, Legion of Mary, St.Monica). The common features of the communities from Sovata and Zetelaka, that they would like to draw the attention to various examples of authentic Christianity with their life examples, like the experience of the Holy Spirit or the traditional Catholic practice of religion inserted in a recent form of the more committed and strict rules. One specific example in the district is the initiative from Székelyudvarhely, the mission for the Christian mothers and families.

1. kép A szovátai Siloe közösség összejövele (2010)

2. kép A zetelaki Hajnali Szép Csillag Praesidium összejövele (2013)

3. kép A Mária Légiós tagok fogadalmmegújítása a székelyudvarhelyi Szent Miklós templomban (2013)

4. kép Első pénteki keresztúti ájtatosság a Székely Kálvárián a székelyudvarhelyi Szent Mónika imaközösség vezetésével (2011)